

2. Босова Л. Л. Компьютерные уроки в начальной школе / Л. Л. Босова // Информатика и образование. – 2002. – № 1. – С. 86–87.
3. Кристочевский Е. А. Информатизация образования / Е. А. Кристочевский // Информатика и образование. – 1994. – № 1. – С. 7–12.
4. Проблеми підготовки сучасного вчителя // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції у Хмельницькому. Інформатика та інформаційні технології в освіті // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2001. – № 4. – С. 3–4.
5. Набока Б. С. Інформатика та інформаційні технології у школі / Б. С. Набока, Є. І. Біденко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1998. – № 2. – С.5–9.
6. Педагогические технологии : учебное пособие для студентов педагогических специальностей / под общ. ред. В. С. Кукушина. – Ростов н/Д : изд. центр «Март», 2002. – 320 с. – Серия «Педагогическое образование».
7. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учебное пособие / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
8. Сільчук І. В. Організаційно-методичні форми використання комп'ютера у початкових класах / І. В. Сільчук // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2000. – № 3. – С. 38–40.
9. Співаковський О. В. Педагогічні технології та педагогічно-орієнтовані програмні системи: предметно-орієнтований підхід / О. В. Співаковський, М. С. Львов // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2002. – № 2. – С. 17–21.
10. Хівріч В. В. Основні напрямки інформатизації освіти Запорізької області / В. В. Хівріч, О. М. Федько // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2006. – № 1. – С. 3–6.
11. Шакоцько В. В. Досвід підготовки вчителів початкових класів у галузі інформаційних технологій / В. В. Шакоцько // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2001. – № 2. – С. 19–22.

Белла Голик

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ДИЗАЙНУ У ВУЗІ

Сьогодні постає актуальним питання про сучасний стан та розвиток системи освітнього простору, рівнів та якості підготовки дизайнерів в Україні і світі, як невід'ємної складової загальної системи вищої освіти. Розвиток освіти, стан людського капіталу, кваліфікація фахівця визначає соціально-економічний потенціал держави. Початок ХХІ століття є значним поштовхом у розвитку людства, тому, що саме цей період пов'язують з процесами інноваційного характеру. Процес світової інтеграції дедалі активніше впливає на всі сфери життя держави, не оминаючи й процес професійної підготовки майбутніх фахівців профілю дизайну.

Наукова дискусія, щодо різних аспектів питання дизайнерської освіти розроблялися ще з 90-х рр. ХХ ст. Сутність дизайн-освіти досліджують В.П. Клімов, С.М. Кожуховська, Є.В. Ткаченко, Х.Г. Тхагопсоева та ін., гуманітарно-художні та методологічні проблеми дизайну розглядали О.І. Генесаретського, Є.М. Лазарева, В.М. Косова, В.Ф. Сидоренко та ін.; методичні питання дизайн-освіти перебувають в центрі уваги О.В. Вишневська, І.Я. Герасименко й ін.; деякі питання

становлення і розвитку дизайн-освіти за кордоном розкрито у публікаціях С.І. Нікуленко, А.П. Павлів, С.О. Чебоненко; проблеми мистецтвознавства, дизайну та професійної підготовки майбутніх дизайнерів – предмет наукового інтересу Є.А. Антоновича, О.Я. Боднара, О.В. Бойчука, І.В. Голода, Г.Є. Гребенюк, В.Я. Даниленка, В.П. Коновала, В.Ф. Прусака, М.Р. Селівачова, А.В. Чебикіна, В.О. Яблонського. Однак пошукам інноваційних підходів процесу підготовки фахівців з дизайну у вищих навчальних закладах не приділено належної уваги.

Для вирішення означеної проблеми необхідно визначити сутність поняття «інновації», «інноваційна діяльність», дослідити основні шляхи впровадження інноваційних підходів під час професійної підготовки фахівців дизайну у вищих навчальних закладах.

Теоретичні та практичні засади інноваційної діяльності висвітлені в працях І. Шумпетера. Окремі аспекти, пов'язані з розробкою та реалізацією стратегії інноваційної діяльності, її інвестиційного та ресурсного забезпечення розкриваються в дослідженнях таких вітчизняних вчених, як А.Ф. Бондаренко, А.Н. Бузні, О.Б. Бутнік-Сіверський, М.І. Кісіль, О.В. Крисальний, М.Ф. Кропивко, О.А. Лапко, М.І. Лобанов, П.М. Музика, П.Т. Саблук, М.А. Садиков, С.В. Шолудченко, а також зарубіжні дослідники: Б. Санто, Б. Твісс, М. Туган-Барановський, В. Терехов, М. Чумаченко, А. Яковлев, Г.І. Андрєєв, С.Д. Ільєнкова, В. Дергачов, Г.А. Романенко, Л.М. Хогберг, Р.А. Фатхутдінов та інші.

В соціології освіти немає чіткого уявлення про концепції інновацій і інноваційну діяльність в освіті [5]. Більшість дискусій з даної тематики переходять до обговорення винаходів, наукових розробок, об'єктів інтелектуальної власності, новачків та ін. Більшість міждисциплінарних досліджень інновацій протиставляються традиціям. Інновація – це така форма індивідуальної або групової поведінки, коли окрема людина або група досягають соціально визнаної мети засобами, що ще не були інституціоналізовані в попередній структурі, тобто інновація виявляється пов'язаною не з дифузією культурних нововведень, а з процесами створення нових форм поведінки.

Інновація може бути розглянута як акт, вчинок, процес, протилежний тому, що буде визнано соціальною інституцією. І лише в тому разі, якщо інституція ототожнюється з якоюсь традицією, інновація виявляється протилежністю традиції. Щоб інноваційні процеси стали соціально визнаними, суспільними і культурними інституціями, знаходячи нові можливості і задаючи нові горизонти в системах новоутворень. Термін «інновація» виникає у латинській мові у середині XVII ст. й означає впровадження нового в деяку сферу, спричинення змін у ній. Отже, інновація – це, з одного боку, процес оновлення, реалізації, впровадження, а з іншого – діяльність щодо втілення інновації в певну соціальну практику [12, с. 123–126].

Інноваційна діяльність та інновації в соціології освіти можуть полягати у фіксації інноваційного досвіду; його культурного оформлення; перетворення існуючої освітньої практики або на створення принципово нової практики. У системі освіти необхідне організаційно-управлінське оформлення нововведень і їхнє нормативне закріплення в практиці, що змінюється, в якій інноваційна діяльність в освіті розвивається за наступними напрямками: науково-дослідна діяльність, спрямована на здобуття нового знання про те, як щось може бути («відкриття») і

як щось можна зробити («винахід»); проектна діяльність, спрямована на розробку особливого, інструментально-технологічного знання про те, як на основі наукового знання в заданих умовах необхідно діяти, щоб мати те, що може або повинне бути («інноваційний проект»); освітня діяльність, спрямована на професійний розвиток суб'єктів визначеної практики, формування в кожного особистого досвіду про те, що і як вони мають робити, щоб інноваційний проект утілювався в практиці («реалізація») [7, с. 76-80].

Тож інноваційна діяльність спрямована на перетворення відкриття на винахід, винахід – на проект, проект – на технологію реальної дійсності, результатом якої являється новація.

Таким чином, сучасна освіта має спрямуватися на пошук інноваційного потенціалу й механізмів її актуалізації, інновації у системі освіти, тому що освіта – це шлях і форма становлення цілісної людини.

Під терміном «Інноваційна діяльність» ряд учених вбачає діяльність, спрямовану на пошук можливостей інтенсифікації виробництва та задоволення суспільних потреб у конкурентоспроможних товарах і послугах завдяки використанню науково-технічного та інтелектуального потенціалу [4, с. 258-260].

Інноваційна діяльність – процес, спрямований на реалізацію результатів завершених наукових досліджень і розробок або певних науково-технічних досягнень в новий чи вдосконалений продукт, що реалізується у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується в практичній діяльності, а також пов'язані з цим процесом наукові розробки та дослідження.

До важливих завдань функціонування навчальних закладів художнього профілю належить створення освітньо-виховної системи, яка забезпечує необхідні умови для морально-естетично-інтелектуального розвитку особистості, системи «синтезуючої» людський світогляд. І лише за цих умов художньо-освітня діяльність стає основним елементом педагогічного процесу підготовки майбутніх дизайнерів у вищому навчальному закладі інноваційного типу [8, с. 30-33].

Дослідженню сучасних проблем професійної підготовки фахівців художнього профілю, особливостей становлення і розвитку творчих якостей обдарованої особистості значну увагу приділили у своїх наукових працях Є. А. Антонович, І. Є. Васильєв, Г. Є. Гребенюк, В. Я. Даниленко, С. В. Рибін, В. Ф. Рунге, О. С. Чебоненко, В. В. Щербина, В. О. Яблонський, Ю. А. Азаров, Г. О. Балл, С. О. Сисоєва та ін.).

Важливою умовою підготовки фахівців художнього профілю, як зазначає М. П. Лещенко, є готовність педагога до реалізації особистісно-орієнтованої освітньої системи, зокрема через впровадження мистецького компонента в педагогічний процес [6, с. 115].

Необхідність наукового підходу в реалізації дизайнерської освіти, спрямування її на виявлення потенційних можливостей та розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців засобами дизайну обґрунтувала у своїх працях О. В. Вишневська. На її думку, процес інтеграції основ дизайну і професійної освіти сприятиме активізації майбутніх фахівців у творчо-дослідницькій діяльності [1, с. 4].

Аналіз психолого-педагогічних досліджень свідчить, що в першу чергу педагогічні умови є тими обставинами, від яких залежить і відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосе-

редкується активністю особистості. До педагогічних умов організації професійного навчання фахівців художнього профілю відноситься якісне планування навчально-виховного процесу; відбір і структурування змісту професійно-художньої освіти з урахуванням вимог державного стандарту, особливо варіативної компоненти; дотримання чіткої послідовності вивчення загально-художніх і спеціальних дисциплін, проведення практики; поєднання різних форм організації навчання; використання сучасних педагогічних технологій (наприклад, концентроване навчання); залучення студентів до самостійної, дослідно-пошукової діяльності; запровадження інноваційної системи контролю знань і вмінь майбутніх фахівців художнього профілю, що ґрунтується на самооцінці власної професійно-художньої діяльності, на взаємозв'язках змісту навчання і вимог сучасного художнього виробництва до підготовки компетентного майстра-художника [10].

Реалізація поставлених завдань зумовлює дослідити основні напрямки інноваційних досліджень моделі навчального закладу під час професійної підготовки фахівців дизайну у вищих навчальних закладах.

Розробка моделі навчального закладу ґрунтується на дослідженнях вчених, які розглядали інновації, інноваційне навчання та інноваційну освітню діяльність як комплексний процес створення, розповсюдження та використання нового в галузі технології, педагогіки [2, с. 297], як нові форми організації праці та управління [3, с. 171], як новий тип організації навчально-виховного процесу, як діяльність, що передбачає розвиток творчого потенціалу майбутнього педагога, зміну способів діяльності, стилю мислення особистості.

Інноваційний заклад освіти у системі інших, як зазначає Н. М. Острроверхова, виступає як форма реалізації соціальних перетворень та суспільних відносин, він покликаний забезпечити сприятливі умови для реалізації та самореалізації суб'єктів навчально-виховного процесу; інтелектуального, морального, емоційного та фізичного розвитку учнів; формування їх світогляду, гуманних і демократичних відносин на основі загальнолюдських цінностей [11, с. 14].

До організаційно-педагогічних засад, що забезпечують високий рівень професійної майстерності майбутніх викладачів слід віднести вдало побудовану структуру методичної роботи.

Відомо, що методична робота – це заснована на досягненнях науки та передового досвіду система аналітичної, організаційної, діагностичної, пошукової, дослідницької, науково-практичної, інформаційної діяльності з метою удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників та підвищення ефективності навчально-виховного процесу [9, с. 217].

Основними принципами та визначальними компонентами науково-методичної діяльності вищого навчального закладу є процес постанови та виконання конкретних завдань під час формування професійного становлення майбутнього фахівця дизайну:

- гуманізація та демократизація навчального процесу;
- організації методичної роботи вищого навчального закладу та напрямів його діяльності;

- організація пізнання та розвитку у майбутніх фахівців з дизайн сприйняття навколишнього середовища, що сприятиме виникненню відчуття форми, творчої уяви, кольорових рішень, образів естетичних ідеалів, смаків тощо;
- системність, оперативність, науковість, мобільність, прогностичність, оптимальне поєднання індивідуальних та колективних форм;
- аналіз та засвоєння традицій мистецтв майбутніми дизайнерами, що даватиме поштовх нагромадження власного творчого потенціалу, напрямки якого направлені будуть на проектування та виготовлення нових творчих проєктів;
- перевага моральних цінностей та професійних знань;
- розвиток естетичної уяви, виховання художнього смаку, розширення емоційної сфери особистості майбутнього фахівця;
- формування художньо-образного мислення, розширення творчого потенціалу майбутнього студентів.
- організація роботи на основі врахування їх рівня професійної компетентності;
- тісні зв'язки з науковими, професійно-технічними установами, вищими навчальними закладами художнього профілю;
- збір, систематизація та розробка навчально-методичного забезпечення процесу професійного навчання фахівців з дизайну;
- організаційна та виховна робота;
- використання різноманітних методичних форм;
- розробка науково-методичного забезпечення дисциплін тощо.

Однією із важливих засад організаційно-педагогічного функціонування вищих навчальних закладів художнього профілю вважаються впровадження колективних форм методичної роботи. Традиційні форми методичної роботи, визначаються як: науково-методичні семінари, інструктивно-методичні наради, семінари-практикуми, психолого-педагогічні тренінги, творчі майстерні, експериментальні лабораторії, методичні виставки, відкриті заняття, фестиваль педагогічних ідей і знахідок тощо.

Інноваційні напрями досліджень професійної підготовки фахівців профілю дизайн насамперед полягають в інтегруванні науки, освіти, мистецтва, розробці та обґрунтуванні методик професійного навчання на основі різноманітних принципів: наступності, взаємозв'язку та інтеграції змісту загально-художньої, професійно-практичної підготовки фахівців з дизайну на засадах синтезу мистецтв, впровадженні у навчальний процес нових інформаційних технологій, інноваційних методик навчання, сучасних технологій виробництва, науково-методичного забезпечення.

Інноваційною основою виховного процесу виступає культурологічний підхід до вирішення виховних завдань. Даний процес ґрунтується на самостійному здобуванні майбутнім фахівцем з дизайну інформації про культурні цінності, оволодіння культурним досвідом свого народу та народів світу під час відвідування художніх виставок, музеїв, майстер-класів, творчі лекції, показ мод та активна участь в них.

Важливою складовою в підготовці конкурентоздатного фахівця з дизайну є інформаційне та матеріально-технічне забезпечення навчального процесу. Значна увага в інформаційному забезпеченні належить посібникам і підручникам з фун-

даментальних, загально-художніх дисциплін (основи композиції, кольорознавство, технічний рисунок і архітектурне проектування, моделювання та макетування виробів тощо). Нинішня ситуація з інформаційним забезпеченням професійно-орієнтованих дисциплін з дизайну залишається незадовільною. Навчальні підручники, посібники, фахова література, журнали мод або зовсім відсутні, або видаються в недостатній кількості, зокрема, з дизайну середовища, фітодизайну, декоративного дизайну, текстильного дизайну, розробки фірмового стилю та інших професійних дисциплін. Це в першу чергу зумовлює в необхідності створення електронної інформаційної бази та написання викладачами вищих навчальних закладів рекомендацій щодо вивчення дисциплін, які збагачені великим обсягом інформаційних додатків, що є незаперечною допомогою студентам у засвоєнні навчального матеріалу, під час підготовки до самостійних, семінарських, індивідуальних, практичних та лабораторних занять.

Отже, комплекс вище перерахованих організаційно-педагогічних, інформаційних, виховних засад, їх поетапне розв'язання забезпечує якісну підготовку майбутніх фахівців з дизайну, підвищує рівень їхньої мотивації до навчання, оволодіння художніми прийомами проектування та виготовлення виробів, сприяє підвищенню рівня методологічної і технологічної культури, методичної та професійної компетентності майбутніх фахівців. Водночас до важливих організаційно-педагогічних засад функціонування вищих навчальних закладів належить розроблення змістових аспектів підготовки майбутніх дизайнерів. Це, в свою чергу зумовлює необхідність обґрунтування принципів відбору та структурування змісту дизайн-освіти.

Список використаної літератури

1. Борисовский Г. Б. Эстетика и стандарт. – М.: Изд-во стандартов, 1983. – С. 230.
2. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: Монографія. – К.: Логос, 1998. – С. 362.
3. Естетичне виховання: Довідник / В. І. Мазепа (керівник авт. колективу) – К.: Політвидав України, 1988. – С. 214.
4. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – С. 1027.
5. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-ІУ від 04.07.2202 р. / Відомості ВР України. – 2003. – №36. – С. 266.
6. Иконников А. Ф. Функция, форма, образ в архитектуре. – М.: Стройиздат, 1986. – С. 12-13.
7. Инновационная модель развития: Теория и практика нововведений / [Кравцова В.И., Карунин А. Л., Катанаев Н. Т. и др.] – М.: Информпечать, 1998. – С. 191.
8. Казаринова В. И. О красоте предметов. – М.: Знание, 1967. – С. 65.
9. Легенький Ю. Г. Дизайн: культурология и эстетика. – М., 2000. – С. 352.
10. Мигаль С. П. Львівська дизайнерська школа: становлення, проблеми, перспективи // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта. 3б наук. праць. – Львів: Світ, 2000. – Вип. 5. – С. 410–421.
11. Островерхова Н. М. Парадигми управління авторськими закладами освіти. – К.: Глобус, 1998.
12. Яковец Ю. В. Эпохальные инновации XXI века / Яковец Ю.В. – М.: Экономика, 2004. – С. 444.